

Pārskats par Achilles Tendon Total Rupture Score (ATRS) tulkošanu latviešu valodā

Autores: *MSc., OMT Pt.* Santa Dreimane un *PhD.* Guna Semjonova

Ievads

Achilles Tendon Total Rupture Score (ATRS) ir pacientu ziņotais iznākuma rādītājs (patient-reported outcome measure, PROM), kas izstrādāts, lai novērtētu simptomus un funkcionālo spēju pacientiem pēc akūta Ahileja cīpslas plīsuma. Sākotnēji ATRS izstrādāja un validēja Karin Grävare Silbernagel un kolēģi 2007. gadā [1], izmantojot stingru instrumenta attīstības metodoloģiju, kas ietvēra vienumu ģenerēšanu, testu konstrukciju, vienumu redukciju, iekšējās konsistences izvērtēšanu, test–retest analīzi un jutīguma noteikšanu. Pētījumā tika iesaistīti 82 pacienti un 52 veseli kontroles dalībnieki, turklāt tika demonstrēta augsta Cronbach alfa vērtība, kā arī būtiska korelācija ar citiem validētiem potītes un Ahileja cīpslas funkcionālā novērtējuma instrumentiem, tostarp FAOS un VISA-A-S [1]. ATRS nozīmīgums ir saistīts ar tā spēju atspoguļot funkcionālo atgūšanos pēc Ahileja cīpslas plīsuma. Pētījumi turpmākajos gados ir apliecinājuši instrumenta augsto iekšējo saskaņotību, kā arī tā spēju noteikt klīniski nozīmīgas izmaiņas ārstēšanas gaitā. Piemēram, Kearney un kolēģu 2012. gada pētījums atklāja, ka ATRS demonstrē augstu iekšējo saskaņotību (Cronbach $\alpha > 0,8$) un labu spēju noteikt klīniski nozīmīgas izmaiņas ārstēšanas gaitā vairākās mērīšanas reizēs līdz pat deviņiem mēnešiem pēc traumas [2]. ATRS šobrīd tiek uzskatīts par plaši lietotu un starptautiski atzītu instrumentu gan klīniskajā praksē, gan pētniecībā. Par tā izplatību liecina fakts, ka tas ir iekļauts ePROVIDE datubāzē, kur norādītas 14 pieejamās tulkojumu versijas un tā izmantošanas nosacījumi dažādās valstīs [3].

ATRS tulkošanas nepieciešamība un tulkošanas posmi

ATRS kā PROM rīks izmanto subjektīvu pacienta pašziņojumu, tādēļ valodas adaptācijas procesam ir izšķiroša nozīme. Lai saglabātu klīnisko lietderību, tulkošanas procesam jāseko starptautiski rekomendētajām vadlīnijām.

Atbilstoši COA (clinical outcome assessment) tulkošanas vadlīnijām, kas publicētas Journal of Patient-Reported Outcomes (Springer, 2020) [4], tulkošana ietver šādus posmus:

- ➔ 1. Konceptuālo vienību analīzi;
- ➔ 2. Divus neatkarīgus tulkojumus (T1, T2);
- ➔ 3. Tulkojumu apvienošanu (T12);
- ➔ 4. Atpakaļtulkojumu;
- ➔ 5. Ekspertu komisijas pārskatīšanu;
- ➔ 6. Intervijas ar mērķa populāciju;
- ➔ 7. Galīgās versijas apstiprināšanu.

Šie soļi garantē, ka gatavais tulkojums saglabā instrumenta medicīnisko precizitāti un interpretējamo jēgu, kas ir būtiski, lai nodrošinātu instrumenta praktisko izmantojumu klīniskajā vidē [4].

Izmantotie avoti

ATRS izstrāde un validācija:

1. Nilsson-Helander K, Thomeé R, Silbernagel KG, Thomeé P, Faxén E, Eriksson BI, Karlsson J. The Achilles tendon Total Rupture Score (ATRS): development and validation. *Am J Sports Med.* 2007 Mar;35(3):421-6. doi: 10.1177/0363546506294856. Epub 2006 Dec 7. Erratum in: *Am J Sports Med.* 2011 Jan;39(1):NP8. Grävare-Silbernagel, Karin [corrected to Silbernagel, Karin Grävare]. PMID: 17158277. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17158277/>

ATRS psihometriskās īpašības:

2. Kearney, R.S., Achten, J., Lamb, S.E. et al. The Achilles tendon total rupture score: a study of responsiveness, internal consistency and convergent validity on patients with acute Achilles tendon ruptures. *Health Qual Life Outcomes* 10, 24 (2012). <https://doi.org/10.1186/1477-7525-10-24>

Starptautiskā instrumenta pieejamība:

3. ePROVIDE datubāze: Achilles tendon Total Rupture Score.
Pieejams: <https://eprovide.mapi-trust.org/instruments/achilles-tendon-total-rupture-score>

Tulkošanas vadlīnijas:

4. McKown, S., Acquadro, C., Anfray, C. et al. Good practices for the translation, cultural adaptation, and linguistic validation of clinician-reported outcome, observer-reported outcome, and performance outcome measures. *J Patient Rep Outcomes* 4, 89 (2020). <https://doi.org/10.1186/s41687-020-00248-z>